

Startnotitie herinrichting met
bijzondere doelstelling Peize
(in het kader van de Milieueffectrapportage)

PROVINCIE DRENTHE

**STARTNOTITIE HERINRICHTING MET BIJZONDERE DOELSTELLING PEIZE
(IN HET KADER VAN DE MILIEUEFFECTRAPPORTAGE)**

December 2004

INHOUD

1.	INLEIDING	5
1.1.	Landinrichting	5
1.2.	Voorgeschiedenis landinrichting	5
1.3.	Milieueffectrapportage (m.e.r.)	5
1.4.	Inspraak en verdere procedure	6
1.5.	De inhoud van deze startnotitie	6
2.	GEBIEDSBESCHRIJVING	7
2.1.	Algemeen	7
2.2.	Landbouw	7
2.3.	Natuur en landschap	7
2.4.	Water	8
3.	HET BELEID VAN DE OVERHEID	9
3.1.	Provinciaal beleid	9
3.2.	Overige aandachtspunten POP (zie kaart 2)	9
3.3.	Integraal Natuurgebiedsplan	9
3.4.	Overig beleid	10
4.	DE KNELPUNTEN IN HET GEBIED	11
4.1.	Landbouw	11
4.2.	Natuur	11
4.3.	Waterberging	11
5.	DOELSTELLINGEN VOOR HET LANDINRICHTINGSPROJECT PEIZE	13
5.1.	Landbouw	13
5.2.	Natuur	13
5.3.	Waterberging	14
6.	PLANVORMING EN ALTERNATIEVEN	15
6.1.	Voorgenomen activiteit	15
6.2.	Waarom alternatieven	15
6.3.	Planalternatieven	15
7.	GLOBALE BESCHRIJVING VAN DE EFFECTEN VAN DE ALTERNATIEVEN	17
8.	PROCEDURE EN INSPRAAK	19

	BIJLAGEN	21
1.	Landinrichting: wat houdt dat in?	22
2.	Begrippen en betrokken instanties	23
	Afkortingenwijzer	24
	Kaarten:	
	1. Functiekaart POP II	
	2. Functiekaart overige aanduidingen POP II	
	3. Waterberging en onderzoeksgebied Milieueffectrapport	

---

1. INLEIDING

1.1. Landinrichting

Het gebied rond Peize wordt opnieuw ingericht. In dit landinrichtingsproject worden maatregelen genomen op het gebied van landbouw, natuur en waterberging. Sturend bij de inrichting is vooral het provinciale beleid. Dit geeft aan welke functies het gebied moet vervullen.

Voordat maatregelen genomen kunnen worden, wordt eerst een raamplan landinrichting opgesteld. Dit gebeurt door een hiervoor aangewezen groep mensen, die de verschillende belangen in het gebied vertegenwoordigen, de landinrichtingscommissie. Voor meer inhoudelijke informatie over landinrichting verwijzen wij u naar bijlage 1.

1.2. Voorgeschiedenis landinrichting

De Noordelijke Land- en Tuinbouw Organisatie (NLTO) en de Vereniging Natuurmonumenten hebben een verzoek ingediend voor een landinrichtingsproject in het gebied Peize en omstreken. Het project is begonnen als landinrichting op vrijwillige basis. Na anderhalf jaar is er een evaluatie uitgevoerd. Uit deze evaluatie kwam naar voren dat er een aantal concrete resultaten was bereikt, maar dat voor het realiseren van een beter resultaat een meer planmatige aanpak wenselijk was. In november 2003 is het project daarom omgezet naar een herinrichting met administratief karakter plus (HAK+). Onlangs is de functie waterberging toegevoegd aan het landinrichtingsproject. Als gevolg daarvan wordt het landinrichtingsproject Peize nu omgezet in een herinrichting met bijzondere doelstelling (HBD).

1.3. Milieueffectrapportage (m.e.r.)

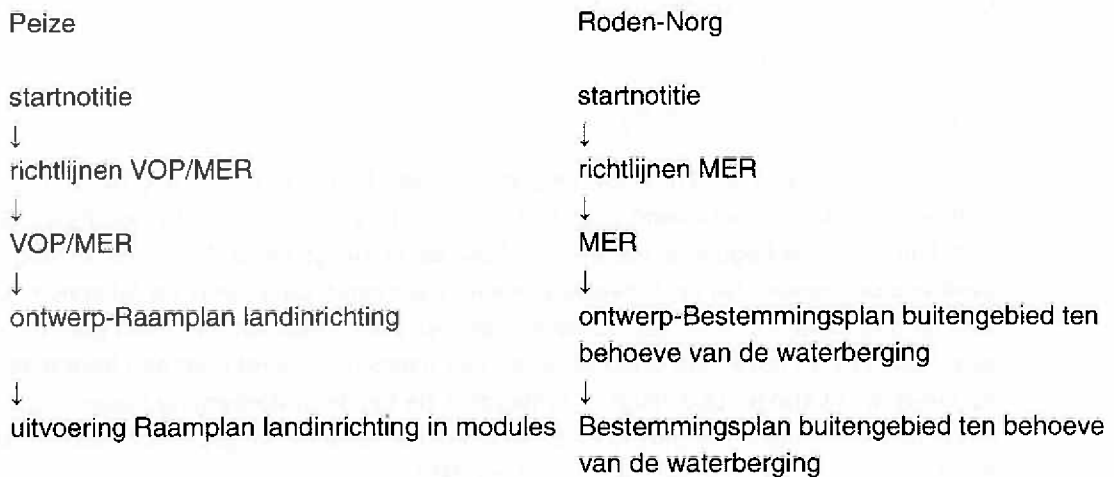
Landinrichtingsprojecten doorlopen volgens de Wet milieubeheer de procedure van de m.e.r. indien er een functiewijziging van meer dan 500 ha gaat plaatsvinden. Het doel van de m.e.r. is bij de besluitvorming zoveel mogelijk duidelijkheid te hebben over de gevolgen van landinrichting voor het milieu.

In de landinrichting Peize vindt een functiewijziging plaats van landbouw naar natuur en waterberging. Het te realiseren waterbergingsgebied ligt niet alleen in de herinrichting Peize, maar ook in de ten westen daarvan gelegen herinrichting Roden-Norg. Dit project is al een aantal jaren in uitvoering. Ten behoeve van dit landinrichtingsproject kan geen afzonderlijk Milieueffectrapport (MER) meer worden opgesteld. Het op te stellen MER heeft daarom ook betrekking op het aangewezen waterbergingsgebied in de herinrichting Roden-Norg.

Deze startnotitie vormt het begin van de m.e.r.-procedure. De startnotitie wordt gebruikt bij het opstellen van de richtlijnen, die bedoeld zijn om richting te geven aan de inhoud van het op te stellen MER. De richtlijnen voor het MER worden vastgesteld door het provinciale bestuur van Drenthe na advies van onder andere de Commissie voor de m.e.r.

1.4. Inspraak en verdere procedure

Op dit moment in de m.e.r.-procedure gaat het om inspraak ten behoeve van de richtlijnen voor het op te stellen MER. Deze reacties kunnen ingediend worden bij gedeputeerde staten (GS) van Drenthe. In dit stadium gaat het niet om het indienen van bedenkingen tegen de herinrichting, tegen mogelijke herinrichtingsmaatregelen of tegen andere ontwikkelingen in het gebied. Het is in deze inspraakronde de bedoeling dat ideeën worden ingebracht over de inhoud van het nog op te stellen MER. De inspraak moet zich richten op te beschrijven alternatieven en op te beschrijven milieueffecten. De procedure voor de totstandkoming van het MER en het voorontwerp-Raamplan (VOP) landinrichting Peize is hieronder beknopt weergegeven. Na deze procedure zal het VOP landinrichting Peize verder worden uitgewerkt in een ontwerp-Raamplan. Na goedkeuring van dit ontwerp-Raamplan door GS volgt de uitvoering ervan. De procedure voor het MER voor het deel waterberging van de herinrichting Roden-Norg is ook hieronder aangegeven.

1.5. De inhoud van deze startnotitie

Na een korte beschrijving van het gebied (hoofdstuk 2) gaat deze startnotitie in op het beleid zoals dat door de overheid voor dit gebied is vastgelegd (hoofdstuk 3). Daarna worden de problemen die in het gebied spelen in kaart gebracht (hoofdstuk 4).

Vervolgens worden de doelstellingen van landinrichting voor dit gebied beschreven (hoofdstuk 5). Daarna wordt beknopt aangegeven welke alternatieven in het voorontwerp-Raamplan/MER aan de orde zullen komen (hoofdstuk 6). In hoofdstuk 7 wordt aangegeven welke effecten globaal te verwachten zijn. Hoofdstuk 8 ten slotte geeft de verdere procedure en inspraakmogelijkheid aan.

---

2. GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1. Algemeen

De omgeving van Peize en het gebied ten noorden van Roden is een landelijk gebied met een gevarieerd en aantrekkelijk landschap. Van oudsher is het een cultuurlandschap, vormgegeven door de landbouw. Nog steeds is de agrarische sector beeldbepalend. Daarnaast worden de woonfunctie en de recreatieve functie steeds belangrijker. Veel inwoners hebben hun werk of opleiding in de stad Groningen, Assen, Roden of Eelde-Paterswolde. Dit leidt tot grote dagelijkse verkeersstromen. In recreatief opzicht ligt het accent op dagrecreatie. Er zijn volop mogelijkheden en voorzieningen voor wandelen, fietsen, paardrijden, vissen en varen. Er zijn verscheidene waardevolle natuurgebieden, variërend van beekdalgrasland en moeras tot bos en heide.

2.2. Landbouw

De omgeving van Peize en het gebied ten noorden van Roden is een agrarisch cultuurlandschap. Van de totale oppervlakte van het landinrichtingsgebied Peize (bijna 5.200 ha) is 3.700 hectare in gebruik als landbouwgrond. Het landinrichtingsgebied Peize wordt waarschijnlijk uitgebreid richting Donderen. De activiteiten van landbouwers door de eeuwen heen hebben het landschap gevormd tot wat het nu is. Peize, Bunne, Winde en Donderen zijn zoals zoveel Drentse zanddorpen agrarische nederzettingen nabij een es, met veengronden en ontginningsgronden in gebruik bij de agrarische bedrijven. Zelfs de heidevelden en de beekdalgraslanden (door de meeste mensen ervaren als puur natuur) zijn door landbouwactiviteiten ontstaan en door menselijk ingrijpen in stand gebleven.

Ruilverkavelingen in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw hebben het gebied sterk beïnvloed. De verkaveling is in die periode ingrijpend verbeterd en bedrijfsgebouwen zijn buiten de dorpskernen geplaatst. Thans beslaat de gemiddelde huiskavel ongeveer 43% van de bedrijfsoppervlakte en ligt de overige grond in gemiddeld 3,2 veldkavels per bedrijf. Het aantal veldkavels loopt op tot gemiddeld 5,3 per bedrijf voor bedrijven groter dan 40 ha.

Schaalvergroting in de landbouwsector en sociale en economische omstandigheden hebben het aantal landbouwers fors doen afnemen. De meeste bedrijven zijn melkveehouderijen. Daarnaast zijn er enkele akkerbouwbedrijven en enkele vleesveehouderijbedrijven, die deels gebruikmaken van gronden in het natuurgebied Peizer- en Eeldermeden. Naast de hoofdberoepsbedrijven bevinden zich in het gebied veel kleine bedrijven die naast de landbouw een andere inkomstenbron hebben.

2.3. Natuur en landschap

Het gebied is landschappelijk waardevol. De landschappelijke identiteit wordt bepaald door de tweedeling in het Drents Plateau en het laagveengebied. Deze tweedeling berust op natuurlijke verschillen, versterkt door verschillen in de bewoningsgeschiedenis.

De beekdalen van het Peizerdiep en het Eelderdiep vormen de ruggengraat van het esdorpenlandschap op de zandgronden van het Drents Plateau. Vooral de samenhang tussen de onder-

delen van dit landschap, de essen, de beekdalen en de velden, bepaalt de landschappelijke waarde van het gebied.

Het gebied heeft ook belangrijke natuurwaarden, voornamelijk in de bestaande natuurgebieden. Het voorkomen van bepaalde kenmerkende soorten planten en dieren duidt op goede kansen voor de ontwikkeling van waardevolle natuur.

2.4. Water

Het landinrichtingsgebied Peize wordt gekenmerkt door grote hoogteverschillen. Op macro-niveau is er de overgang van de hogere zandgronden aan de rand van het Drents Plateau naar de lagere veengronden. De maaiveldhoogte neemt van 7 m +N.A.P. rondom Donderen in noordelijke richting af tot 0,5 m -N.A.P. nabij het gemaal van de Peizer- en Eeldermeden.

Het gebied telt een aantal grote waterlopen die oorspronkelijk deel uitmaakten van één beekstelsel het Eelderdiep (met de Eekhoornsche Loop), de Runslot, de Grote Maslout en het Peizerdiep.

De laaggelegen gronden langs het Peizerdiep worden bemalen door het gemaal Weehorst, de gronden ten noorden en oosten van Peize door het gemaal Peizer- en Eeldermeden. De overige gronden binnen het plangebied stromen, al dan niet gestuwd, vrij af. Wateraanvoer naar het Eelder- en Peizerdiep vindt plaats vanuit het Noord-Willemskanaal, via de Eekhoornsche Loop en vanuit de Norgervaart.

De waterbeheersing is afgestemd op de landbouw en daar waar sprake is van ecologische hoofdstructuur (EHS) wordt door het waterschap het standstill-principe gehanteerd (geen peilwijziging). Met name in de noordelijke veengebieden komt (lokale en regionale) kwel voor.

Er is er sprake van inklinking van de bodem, met name in het laagveengebied ten noorden van Peize.

De waterhuishouding in het gebied Roden-Norg wordt sterk bepaald door de hoogteligging. Het gebied helt geleidelijk in westelijke en noordelijke richting af, van 13 m +N.A.P. tot 1 m -N.A.P. Tussen de beekdalen van het Groote Diep en het Oostervoortsche Diep ligt het dekzandplateau rond Norg. Ten westen van het beekdal van het Groote Diep loopt de zuid-west-noordoost gerichte rug van Een-Steenbergen. Vooral in de beekdalen en in het laagveengebied is een intensief slotenstelsel en in de hoogveenontginningen een wijkstelsel.

De afwatering in het gebied Roden-Norg vindt in hoofdzaak plaats naar het Peizerdiep dat aan de noordkant het gebied verlaat. De beken liggen over grote delen in kades en kennen dan een peil dat 0,5 tot 2,0 m hoger ligt dan dat van de direct aangrenzende beekdalgronden. Deze laatste gronden wateren grotendeels af via parallelwaterlopen die verder benedenstrooms, eventueel via een gemaal, lozen in het Peizerdiep.

Het poldergebied in het noorden kan geheel van water worden voorzien: het Leekstermeer en de benedenloop van het Peizerdiep staan in open verbinding met het Van Starckenborghkanaal. Dit kanaal is onderdeel van de aanvoer van IJsselmeerwater via Friesland naar de provincie Groningen.

